

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

EN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.º

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surten cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho gnan

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-Fame Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'escuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Parla En Revenjoli. Escolta i oïren

Vergades

Les haurem de fer córrer, aqueixa setmana, una mica an ets anticlericals, perquè, anc que sien passats es *derrers-dies* segueixen anant desbaratats i fora corda. Ja's sap que per aqueys bandúes tot l'any es *Carnaval*. Per això lo millor es encalsarlos ab so venable i donarlos a tastar per que l'ensaboresquen i sàpiguen lo qu'es bo. ¡Hala, idò, anticlericaletxos! ¡parau aqueixa esquena vostra o ses costelles o ses anques, lo que volgueu! A noltros mos es tot u.

I

¿Ay llevamos des mitx a noltros?

Mos diuen que fa unes quatre setmanes que s'entregaren a Manacor uns quants republicanots de Ciutat, aplegaren un escabotell de betzols a un des xibius qu'aquí tenen, i els entaferraren un parey de sermonots tot contra En Revenjoli, dient que «era necessari llevarlo des mitx per que fa molt de mal a sa seua causa».

Ja recordareu lo que succeí, sa darrera d'agost, an En Jimenez Moya i an aquells lerrouxistes de Barcelona que vengueren a tirar batayonades devant es republicanetxos de Manacor també contra En Revenjoli. També digueren que «era necessari llevar En Revenjoli des mitx»; pero foren ells que s'hi hagueren de «llevar des mitx», i no En Revenjoli, que segueix tan a's mitx com sempre. Si aquells marxandos se'n hagueren de tornar a Barcelona més que de pressa, i dins poques setmanes hagué de tocarhi el dos es meteix Jimenez Moya per que ni es meteixos republicans el porien aguantar, i ja no's poria acostar en en-lloc i feya mal d'uys fins i tot an es qui l'havien fet venir. No, no basten tots es lerrouxistes ni demés republicanetxos plegats per «llevar des mitx En Revenjoli». Si Deu no hu vol, negú es capaç de llevarlehi! i si Deu e-hu volia, ¡ben llevat! De manera qu'aqueys republicanots de Ciutat perderen, pero ben perdut, es viatge de Ciutat a Manacor. Es lo que les succeeix an es republicanots, no sols de Ciutat, sino de tota Espanya, que perden sempre es viatge. Lo pitjor será que, si baden una mica i la mort els aglapeix tan empecatats com están, perdrán bil-lo bil-lo es viatge de l'Eternidat.

¡Deu no hu permet! per que noltros mos estimariem més que's convertissen i se poguessen salvar encara, que no que's condamnassen.

II

¿En que quedam? ¿que son maieners o fan massa feyna?

Es paperot republicanot de Ciutat posa un articlot d'aquell gran renegat d'En Victor Hugo contra frares i monges, sobre tot d'Espanya, i en diu un enfilay de víroflades, arrieses i barbaridats, indignes des gran talent poètic que aquell ma-

lenat havia rebut de Deu i que'l profanán tan horriblement. I es que es renegats no les han poguts veure may an es frares ni a ses monges, per que qui odia Deu, no pot sofrir es qui tenen per professió seguir d'aprop sa lley de Deu, com son frares i monges. I lo bo es que an aquell temps d'En Victor Hugo ets inimics de l'Esglesia deyen que duyen cuantra es frares i ses monges per que no feyen feyna, per que no produïen; per això deyen que les havien de llevar; pero ara han girat es capre a sa pedra, i fan la guerra an es frares i a ses monges per que fan feyna, per que produïen, per que n'hi ha que's dediquen a una industria o a s'altra en virtut de sa llibertat que tot homo ha de tenir i que tots es Governos civilisats han respectada sempre, i no sols respectada, sino garantida i mantenguda, sa llibertat de fer feyna per menjar i pe'ses demés coses permeses o indiferents de sa vida. Per que ets anticlericaletxos canalles son així: bravetgen molt de lliberals, diuen que per ells lo més sagrat de baix de la capa de Deu es sa llibertat; pero llavo de fet no admeten sa llibertat des frares i ses monges de fer feyna per menjar i sócarrer el próisme. De manera que en temps d'En Victor Hugo ets inimics de Deu combatien es frares i ses monges per que no feyen feyna, i ara les combaten per que en fan. I *El Ideal* com a bon republicanot estantís, enderrerrit, atrassat i pastanaga, un cop per má d'En Victor Hugo pega an es frares i monges per que diu que no fan feyna, i un altre cop los pega per que troba que'n fan massa. ¿Qui els entén an aqueys anticlericaletxos caps-closos, terrolers, afectats de fayó, que lo que's manca an es cervell les sobra a ses potes?

III

S'«Animalot pudent» contra sa «Porta de sa reconada de Sta. Margalida».

S'«Animalot» que no s'acaba de atrevir a pegar a sa Relligió ni a ses persones relligioses de sa manera *animalenca* i barbatxa com e-hu feya primer, per que mena por an En Revenjoli,—s'esplaya i fa sa verinada dissapte passat contra aquella veneranda *Porta*, víctima de sa seuvatgeria i barbatxeria de sa mossonea de Ciutat ¿Se poria esperar altra cosa de s'*Animalot pudent*? ¿Se poria esperar que tengués una micopineua de bon sentit per condemnar aquell horrible atentat i potetjament desvergonyit de sa lley contra tal *Monument nacional*? Per lorsa s'*Animalot* havia d'amollar an es seu bram i escarrinxar mos ses oreyes ab sos seus remeulos celebrant aquell atentat i potetjament de sa lley. Per això serveixen ets *Animalots pudents*. Per lo meteix un des glosadors més xeubes i toixarruts e-hi entaferra un ratx de gloses de lo més aygor-denter que se fos vist may, grinyolant sa tombada de sa *Porta*; i llavò un altre manobra ab una prosa de lo més groller i dali-brou fa quatre estabetxos ridiculissims celebrant sa meteixa seuvatjada,

honrant En Revenjoli ab unes quantes coses. Sí, En Revenjoli se considera molt honrat qu'unesquen es seu nom an es de sa *Porta de sa reconada de Sta. Margalida*, i que's qui flastomen aquesta el flastomin a ell. *Gent en gent i el Dimoni ab so seu parent*.

IV

¿Vol dir era indigna d'una ciutat civilisada aquella «Porta»?

Això pretenen es seuvatges i barbatxos que la tomaren; això diu en rudes s'*Animalot pudent*. Això els ho deixa dir sa seua seuvatjeria, sa seua barbatxeria. Cabalment ses ciutats de ses nacions més civilisades com Alemanya, Suïssa, Austria i fins Italia i França conserven a's mitx de grans plasses i magnífics passetjos *portes i torres* i altres edificis antics per l'estil, molts d'ells no tan interessants com sa *Porta de Sta. Margalida*. Pero ¿que valen Alemanya, Suïssa ni Italia devant es nostros seuvatges i barbatxos? Ells no admeten altra civilisació que sa de ses kábiles del Riff.

V

¿Ay si?

Mos diu es paperot republicanot de Ciutat que mos oblidárem de dir, com defensárem l'Inquisició, qu'ella va cremar 31910 homos en persona i 17659 ab estatua i que en *peniteneia* 291.452: total 341.021 víctimes.—¡Ca, grans republicanetxos! Res d'això mos passá per alt, com defensárem l'Inquisició. Ab s'historia ab sa má demostrárem fins a sa darrera evidencia que no hi ha cap d'aqueixes cifres que sia vera, sino un enfilay horrorós de mentides i més mentides descarades d'aquell gran canalla d'En Llorente. ¿Per que no sortí llavò a contestar mos es paperot republicanot? ¿Com es que s'estigué boca closa es gran tarambana, quant noltros, per espay de mesos, donárem fites tan netes de tot lo de l'Inquisició? Es cans nanells e-hu fan així: només lladren d'enfora.

VI

¡Hala nissaga de Voltaire! ¡calumnial!

P'es paperot republicanot de Ciutat parlam, que dissapte se fa eco i dona per vera una infame calúnia contra es *capella d'honor* del Bisbe d'Osca (Huesca), que sa prensa anticlerical acusá aqueys dies d'un crim horrorós, pero no d'una manera clara que donás lloc una *querrela criminal* contra es criminals calumniadors. El Bisbe d'Osca, per capturar tal calúnia, se'n aná a Madrid i se va veure ab so President des Consey de Ministres, lo qual imposá una mica de respecte a sa prensa anticlerical des Continent, pero *El Ideal* no ha volgut que dins tal escándol e-hi faltás es seu remeulo, es seu grinyol, sa seua fleuma verinosa contra es bon nom des clero. I llavò sa queixa es tros de quoniam, si li deym paperot!

VII

S'«Obrer Balear»

També sortí dissapte celebrant qu'haguessen tomada sa *Porta de Sta. Margalida*; es molt natural que's socialistes celebrin una tal cosa: están en caràcter entho així. Es qui no hi están gens gens son es qui's diuen *conservadors* que feren o celebraren tal atentat, mostrant sa *filassa* que desment es nom que duen.

Torna es paperot socialista a sucra els ays sobre lo qu'ell diu *luxuria clerical*, i diu, mentint descaradament, que's Concilis de l'Esglesia, després de donar lleys i més lleys manant an es capellans que fossen *continentes*, «a la fi, veient que tot era debades, acordaren deixarho córrer». ¡Quina mentidassa més feresta i més desvergonyida! Menten tant alts com son ets escrivedors des paperot socialista dient que's Concilis deixaren d'exigir an es Ministres de Deu sa continencia clerical més estricta. May han afluijat ab això es Concilis ni l'Esglesia. Avuy després de tants de sigles mantén l'Esglesia es meteix rigor, més ben dit, estreny més de cada dia lluny d'afluixar ni mitx punt. Ah! es que l'Esglesia Catòlica no ha deixat may ni deixarà d'esser s'Esposa de l'Esperit Sant, tota casta, tota immaculada, imposant a tots es seus Ministres sa més estricta castedat, qu'es ara, com es estada sempre, sa primera virtut sacerdotal i base de tota sa vida que cal an es Ministres de Deu, per que això es sa voluntat des meteix Deu.

Acaben aquells escrivedors donant noves mostres de sa seua ignorancia supina trepent a rol-lo sa «potencia» de St. Jeroni «contra Vigilantus» que no ha existit may més que dins es carabassot d'aqueys socialistes i llavò un cocòrum qu'ells li diuen *Custodia virginitatis*, que son tres barbaridats aun sol brot, i además unes paraules que atribueixen a St. Juan Crisòstom, de ses quals mos farem càrrec quant ells mos hagen dit aont ni quant aquell Sant Pare digué una tal cosa.

VIII

Una ridiculesa lerrouxista

Diumente passat e-hi hagué a Castellersol eleccions parcials per cubrir sa vacant de Diputat a Corts que hi havia a conseqüència d'haver renunciat es nostro bon amic En Lluís Ferrer i Vidal. S'hi presentaven En Francesc Cambó, molt amic nostre també, una de ses més ligitimes esperances de Catalunya i de sa política espanyola, i llavò un tal Pierre, lerrouxista. Ido bé, En Cambó va tenir 4201 vots, i es lerrouxista en va tenir 252.

¡Hala, lerrouxistes hobians, celebrau aqueix nou triunf nostre!

¡Sa nostra enhorabona més coral an En Cambó i a sa causa catalana! M'estam contentíssims de que En Cambó sia diputat! ¡Bé mos va, gracies a Deu!

DE TOTES ERBES

Més ventays an En Juan Mosserrat de Lluchmajor.

Quin eiet que hi ha ab aquest socialista lluchmajorenc! Ell després d'haver insultats tots es catòlics dient que «sa moral catòlica» es «sa pitjor de totes» i qu'eren una afronta de s'humanitat St. Domingo de Guzmán, St. Pere d'Arbúés, St. Ignaci de Loyola, Fr. Torquemada, es Comte d'Espanya, En Zumalacárregui, En Cabrera i altres; després d'havermos tirats aqueys gargants a la cara, — ara que moltros fa tantes de setmanes li cantam sa lletania de tots es Sants, — fa s'orbet, fa oreyes de consol, fa es beneyt per no pagar s'hostalatge, no va d'agians ni de bron. I aixó que tot d'una sorti tan rabent com un piñol de cirera, contra D. Francesc Mulet, defiantlo a totes passades.

No res, perque es ell, seguirem donantli ventays sobre es Comte d'Espanya.

19

Es Comte d'Espanya i els «malcontents» de Catalunya. 1

Es fusellament d'En Bessières ab sos seu set malenats companys i ets altres castics que es demés sublevats reberen, varen escaliuar una mica es

1. Publicat s'article de dissapte, s'es presentat un amic nostre i mos ha mostrades tres comunicacions que dia 23 d'agost de 1825 es Ministre de la Guerra, Zambrano, d'Orde del Rey (D. Ferrán VII), passá an es General Comte d'Espanya, contestant a consultes qu'aquest li havia dirigides sobre lo qu'havia de fer, en presentarli es General Bessières ab tots ets altres sublevats qu'agafassen. Vetassi las contestacions des Ministre: 1.ª «Exmo. Sr. Aunque la premura con que V. E. se sirbe pedirme su resolución en caso de que sea cierto la aprehensión del traidor Bessieres, no me da para consultar, yo no bacilaría en tales circunstancias, teniendo una ley como la que remito adjunta. Obre V. E. según ella y según el Real Decreto del 17, puesto que obra en su poder documento por el qual en Siguenza se le manifestó a Bessieres el bien y la clemencia de S. M. y no aceptó.—Dios que. á V. E. ms. as. Madrid 25 de Agosto. 1825 á las dos de la mañana.—Zambrano.—Exmo. Sr. Conde de España.—» 2.ª Ministerio de la Guerra.—Exmo. Sr.—El Secretario de Estado y del Despacho en oficio de haver me dice de Real Orden lo que sigue:—«He dado cuenta al Rey N. S. del oficio de V. E. de hoy, en que acompaña otros dos de Mayer del General Conde de España, y uno de D. Saturnino Albuin, Comandante de la columna que persigue al rebelde Bessieres. S. M. se ha enterado con satisfacción y espera del activo celo de aquel General, que no perdonará medio alguno, para conseguir prenderle con todos sus cómplices. Quiere S. M. que, llegado este caso, sean todos ellos pasados por las armas inmediatamente, con arreglo á los Reales Decretos de 27 y 21 del corriente, recibiendoles, después que se hayan confesado, una declaración sobre sus planes y cómplices....»—De Real Orden lo traslado á V. E. para su inteligencia y pronto cumplimiento en la parte que le corresponde.—Dios guarde á V. E. muchos años. Madrid 23 de Agosto de 1825.—Zambrano.—Sor. Conde de España.—» 3.ª Ministerio de la Guerra.—Exmo. Sr.: El Secretario de Estado y del Despacho en oficio de hoy me dice de Real Orden lo que sigue: «He dado cuenta al Rey N. S. del oficio de V. E. de hoy á las dos de la mañana, en el que acompaña el del Corregidor de Molina y el del General D. Carlos España; y enterado S. M. del contenido de ambos, me manda diga á V. E. que merece su soberana aprobación la respuesta que ha dado V. E. en su Real nombre á dicho General con respecto al traidor Bessieres: y que estan comprendidos en la misma pena todos los Gefes, Oficiales y Sargentos que acompañasen á dicho traidor en el acto de apoderarse de sus personas...» De Orden de S. M. lo traslado á V. E. para su inteligencia, gobierno y cumplimiento. Dios guarde á V. E. muchos años: Madrid 23 de Agosto de 1825.—Zambrano.—Sor. Conde de España.—» Aqueys tres documents, tots tres originals, se veu á la lleug que son ben autèntics; els hem examinats de prim conte i els hem copiats ab tota exactitut. Ells proven fins a sa derrera evidencia que, si es Comte d'Espanya feu fusellar, dia 26 d'agost de 1825, es General Bessières, son benivolunt company d'armes d'anys enrera, no se'n va anar des seu cap per fusellarlo, sino que s'hi va veure obligat per cumplir lo que'l Rey li manava, que no poria deixar de complirho sens falta. Tots es «casos de crueldat» des Comte d'Espanya que's contan, son per Pestil: era que cumplia el peu de la lletra ordes de sa superioritat que no poria deixar de cumplir sensa faltar an es seu honor de militar.

reyalistes exaltats, pero es foc seguia coucouat, cremant devall devall, i reprenia en loc de mancabar perque's Govern del Rey deixava molt que desitjar. Encara que no era posible omplir es desiys d'aquells exaltats, que volien que's passassen tots es liberals a foc i á sanc i que no'n romangués rastre de tot quant havia fet aquella mala gent, bé hauria pogut el Rey governar una mica millor per desarmar aquells malcontents i no donar tant d'agafay an es caps-pares per alsurar i avalotar la turba multa i durla a fer un alsament formal, com se va fer a Catalunya entre agost i setembre de 1827. A Catalunya fone aont es foc de malcontents va esser més gros i s'ommaléi més, lo qual en bona part se vadeure a s'energia i fortor des carácter catalá i que allá hi hagué caporals més agoserats i arriscats que a ses altres bandes, que s'ensumaren, uns a la destapada i altres a les sordes i d'amagat, atians tots per gent grossa de Madrid i fins de dins ca'l Rey, encara que fos estrany a tot aixó l'Infant D. Carles per la seua absoluta integridat moral i estrema cavallerosidat i adhesió inviolable an el seu germá el rey D. Ferrán. Sembla que qui hu dirigia tot aixó, era sa seua senyora, l'Infanta D.ª Francina del Brasil (Portugal), dona de gran talent de comandar, resolta ferm, més viva qu'una centella, garrida com poques, que dominava es seu senyor, feya es seu cap envant sense contar ab ell, i exercia una gran influencia fins i tot demunt es meteix rey D. Ferrán, qu'estava molt per ella.

Aquells malcontents de Catalunya, com es de ses altres bandes, tenien més avinentesa de moure rebumboris per motiu de que, aixó com es liberals an es seu temps armaren es nacionals o milicians (exèrcit civil que segons es doctors de constitucionalisme, era necessari per fer navegar sa máquina constitucional); així també es Govern absolut havia deixat armar es reyalistes, que venien a fer un exèrcit civil, de voluntaris, per sostenir s'absolutisme i abatre sa constitució. Sa base des malcontents de Catalunya foren ses forses reyalistes que allá hi havia.

Dins es janer (1827) es reyalistes purs ja havien fet córrer un Manifest «sobre sa necessitat que hi havia de posar l'Infant D. Carles an es tron»; an es febrer ja s'aplegaren es caporals reyalistes «purs», per determinar s'alsament; dins es mars aparegué devers Horta una partida que manava un tal Llobet, i donaven com a dia de s'alsament dia 1 d'abril; se'n veren espises devers es camp de Tarragona, l'Empurdá, Manresa i Vich. Ses Autoritats se'n temeren, i ab ses tropes que hi enviaren, e-hu esveiren aviat, agafant alguns caps-pares ab papers que comprometien molta de gent, en fusellaren alguns indultaren (30 d'abril, 1827) ets altres.

Llavò hi hagué pau fins es juriol, mentres devall devall sa preparava es rebumbori gros. Sa primeria d'agost se congria Manresa una Junta ab so nom de Superior ab ayres de Sobirana de tot Catalunya. Un des caporals Jep dels Estanyes (Josep Bussons) alsa una partida de 300 homes que s'apoderaren de Manresa dia 25 d'agost cridant: ¡Visca la Religió! ¡Visca Fernando VII! Un altre caporal, En Saperes, de mal nom Caragol, se posa an es cap de tots ets altres alsats, i dona dues proclames: una fent a sebre sa constitució de sa Junta Superior, i s'altra a tots ets espanyols bons escitantlos a que li fessen costat per salvar l'Espanya; i sa Junta Superior dia 31 d'agost endressa una altra pro-

clama a tot es poble espanyol per alliberar el rey Ferrán VII des «trastornadors de la Corona i lleys fonamentals d'Espanya». Se feren alsaments per Pestil des de Manresa, a Vich, Reus, Solsona, Girona y Lleyda, preninthi part visible capellans i frares.

Era Capitá General de Catalunya es Marquès de Campo-Sagrado, qu'enviá sa poca forsa que tenia contra tots aquells alsats aplicantlos es Reyal Decrets de 17 i 21 d'agost de 1825 contra ses partides rebelles. A Madrid, com saberen tals alsaments, s'esglayaren, i envien ordes an el Sr. Marquès per que aufegás tot alló, disolgués es batallons de reyalistes de Manresa i Vich i que's formassen conseys de guerra an es rebellos, fentli a sebre que'l Rey li enviaria un general ab forsa i poders suficients per restablirli s'orde absolutament. Aquest General era es Comte d'Espanya. El Rey dia 11 de setembre fa a sebre que's farà un escarment a Catalunya; pero veyent que, lluny de desmayar ni ramayar gens sa rebelió amenassava prendre a Aragó i Valencia, dia 18 de setembre publica que se'n va son cos ab so Ministre de Gracia i Justicia i una mica d'escolta a Catalunya per sortirne d'una vegada i aplanarho tot. Dia 22 (setembre) surt de l'Eseorial i dia 28 arriba a Tarragona, i dona una proclama an es catalans «com a pare» oferintlos «clemencia» i «justicia» per tothom, fentlos a sebre que no hi havia cap inimic ni amic de sa Religió que'l comandás ni s'atrevis a coartar en res ni per res sa seua Autoritat Reyal, que negá més qu'ell exercia, i que era una mentida molt grossa que perillás s'honor de la Religió, de la Patria ni de la Corona; i dona 24 hores de temps an es sublevats per sometre-se i entregar ses armes, amenassant ab un castic exemplar tots es qui no's sometessen.

Aqueixa proclama feu es seu efecte: fou un cop de mort p'es sublevats; sa major part s'aculliren a sa clemencia del Rey, i d'els altres aviat hagué donat coate es Comte d'Espanya, auxiliat pe' ses columnes d'En Carratalá, Munet i Manso. Ab vuyt dies arregussa es reyalistes de Castellví, Vallis, Villafranca, Martorell i el Bruch, i se planta devant Manresa. Sa Junta Superior en fútx cap a Berga, es Comte entra a Manresa (8 d'octubre) just ab tres Ajundants, i s'en apodera i s'espitxa ab ses tropes cap a Berga, i hi venç s'estol principal des sublevats que quedava; se presenta devant Vich, que també li obri ses portes i s'hi va sometre (13 d'octubre). Es Comte destaca columnes contra diferents boidrons de malcontents que quedaven a diferents punts, que ab quatre dies se fongueren com a bombolles de sabó, restablint sa pau i sa tranquilidat dins tot Catalunya.—I ¿sabeu quina la va fer es Comte d'Espanya a Vich? Fa aficar dins un sac tots es papers que ocupá an es realistes, i tira tot aquell paperam dins es foc, i tot feu flama-da, i llavò digué:—Centenars de families ara ja son escápoles; ses lleys i es tribunals debades demanarán claricia per perseguirles. En demanar qualcú antecedents, contestarem que se guarden ben bé dins s'arxiu que deix a Vich. Sa meua conciencia me diu que he estalviades moltes de llágrimes i qu'he fet un gros bé a s'humanitat i un gran servey an el Rey». Així era cruel i sanguinari es Comte d'Espanya.

El Rey sa derreria d'octubre, de Tarragona li estreny cap a Valencia per topars hi ab la Reyna, que hi havia cridada dia 12 des meteix més.

Ab aixó es Comte d'Espanya, ja Capitá General de Catalunya, se constitueix a Tarragona per aplicar

la ley an es caps-pares reyalistes, agalats ab armes. Cumplint ses ordes que tenia del Rey, en fa penjar dos d'aquells dia 7 de novembre, tres dia 18 des meteix més i altres quatre uns quants dies més tart.

Dia 24 arriben el Rey i la Reyna a Tarragona, essenthi rebuts per tothom ab un entusiasme may vist. Mentres es Comte desde Tarragona ab ses seues tropes s'espitxa a Barcelona, e-hi pren possessori de sa Capitania General de Catalunya dia 28 de novembre, i aquell meteix dia buydaren de la Ciutat Comtal ses tropes franceses que la guarnien de l'any 1823, que's liberals barcelonins aviat anyoraren perque aquelles tropes les havien aixoplugats i arredossats de ses persseucions des reyalistes, que es liberals de ses altres bandes patien, així com ells en feren patir an es reyalistes sensa gens de compassió desde's mars de l'any 1820 fins a s'octubre de 1823. De manera que's reyalistes no feyen més que tornarlos es jornal, lo qual en via neguna donam noltros per ben fet.

Dia 4 de desembre el Rey i la Reyna entraren a Barcelona, i tota la ciutat els-e feu una rebuda lo més coral i entusiasta, i allá s'estiguieren fins dia 9 d'abril de 1828.

N'Ellienoreta

(segueix)

En Bernadet, com es devant ca'l Rey, devalla des cavall i ayda a N'Ellienoreta a devallar, i ja's presenta ab ella a son pare i sa mare, que, com el veten ab aquella al·lota ab sa cara d'ase, s'anima els-e va caure an es peus, i digueren:

—Pero, Bernadet! ¿i ab aixó te presentes? Prou qu'es ben tayada aqueixa al·lota de tot es cos; pero aqueixa carota d'ase no pot anar ni ab rodes. ¿I ab aixó et casaries? ¿Que no veus que no pot esser? ¿I que diria sa gent? Vaja, Bernadet, abrevia la cap a ca-seual! ¿Que se'n torn per allá on es venduda!

—Jo me'n gordaré com de caure d'breviarla! diu En Bernadet. Com jo la vatx guipar, no la hi tenia a sa cara d'ase, sino sa cara més garrida que jo hagués vista may. Encara no fa vint i quatre hores que la hi tenia. Es per una mala injusticia que li han feta, que li ha comparegut aqueixa cara d'ase. Es un bruixot que li ha feta una tal endemesa.

—Sia d'un bruixot o d'un altre, digueren son pare i sa mare, sa questió es que té sa cara d'ase, i que noltros no porem admetre per nora un mostro com aixó!

—Idò jo vos fas a sebre, diu En Bernadet, que jo no'm casaré ab cap altra més que ab aquella, surta des llevant, surta des ponent. ¿Es sa cara d'ase que vos fa tantes de sobres? Idò jo confiy de que, si Deu ho vol, ab el temps la s'ha d'arribar a treure.

El Rey i la Reyna se trobaven ben empastanagats i no sabien com sortirne perque es dos fiys majors havien correguda la gandayna de la xeca a la meca, i no havien tengut tranc per aglapir més que dues mitges pells de lo més dali-brou, garró i baldrumer que vos pogueu imaginar, dues bargantellotes des dies feners de tot, que an es qui les veyá, li feyen ganés de dir, tant a una com a s'altra:—Si ets bona cosa, veyes que vols.

—No res, arribá a dir el Rey: ses dictes son que's qui des tres fiys mos durá s'al·lota més trancosa i ben carada, aquell será s'Hereu de la Corona i se casará ab aquella i serán Rey i Reyna tot d'una. Idò comensem pe'ses proves des tranc i de s'enginy, i llavò ja vendrán ses de sa garridesa. Ara veurem, idò, quina sa demostrará sa més trancosa i sa més enginyosa, sa d'En Pere, sa d'En Juan o sa d'En Bernadet.

En Pere i En Juan eren es dos fiys majors, i ses al·lotes qu'havien trobades una era Biatriu i s'altra Bet.

El Rey les crida totes tres, i les diu:

—Bono, ara vos hem de fer ses proves des tranc que teniu. Vos ne farem tres, sa que guany cada vegada, d'aquella serà sa Corona de Reyna. Sa primera prova serà que dins vuyt dies m'heu de presentar una pessa de roba, feta vostra, d'una cana d'ampia i set de llarc. Veyam quina la presentará més fina i más ben teixida.

—Na Biatriu i Na Bet, com sentiren allò, s'esclamaren:

—¿I aont treu cap això? ¿I qui mos ha fetes teixidores a noitros? ¿Vaja quines neus!

En Pere i En Juan, com les sentiren, les varen dir:

—¿Vaja! no sigueu toixarrudes! Posau fil a la guya a l'acte, que no es cosa de badar! Vel'lauli bé es ble a Na Cara d'ase! qu'estau ben esposades que sia de s'uy des vent i que tay un cabey a l'ayre i que vos menj sopes demunt es cap;

—Cal deyen elles. ¿No háyeu por! ¿Que pot sobre fer Na Cara d'ase? ¿Que no hu veys que no té tranc de res, en no esser de bramar?

Mentres aquelles pertefens tiraven aquelles batayonades N'Elieoreteta se'n va dins sa seua cambra, i sa treu Na Trec-a-trec de dins sa butxaca, i ja li diu:

—Trec-a-trec ¿que no l'has sentit an el Rey?

—Prou que l'he sentit! diu Na Trec-a-trec.

—¿I que't sembla? diu N'Elieoreteta.

—Que les tendrem bones de safalcar a Na Biatriu i a Na Bet, diu Na Trec-a-trec.

—Veyam, diu N'Elieoreteta: ¿que trobes qu'hem de fer?

—Jo le hi diré, Senyoreteta! diu Na Trec-a-trec. Jo me'n aniré a sa torre aont estavem i ab totes aquelles coses d'allà agafam una gallina ben grassa i en feym brou. Son pare va xerocot i fa dies que no s'es aixecat de sa nitedat que du i de lo nial que va de que li siguem fuytes. Jo agaf una escudelletta al raset d'aquell brou tan bo, que'n porán fer tayades, i m'embolic una cadenota, i jcap a ca-son pare! i allà trec-a-trec per demunt sa taulada! trec-a-trec per devall es bufet! I son pare dirá.—¿I ara ¿ques això? ¿Qui es que se'n vé a mourem avalot per aquí dins? I jo a-les-hores diré:—Senyor, som jo, Na Trec-a-trec sa criadeta de sa seua fieta M'Elieoreteta, que venc de part d'ella a durli una escudelletta de brouet de gallineta, un brouet, senyoret, qu'ets angelets e-hi canten i que parla de boiqu'es! ¿El tast, senyoret per un gust!—Si son pare l'arriba a tastar, jo llavó li diré, fentli sa garangola:—¿Ah senyoret! sa seua fieta Elieoreteta m'envia a demanarli un favor ben gros ben gros que li pot fer, i es que'm don aquella pessa de roba que teixirem ab ella dins sa torre, que té un filet d'or i un d'argent, un filet d'or i un d'argent, perque si la mos deixa, ella serà reyna.—Son pare tot d'una m'enviará a mal viatge, pero ja l'arribaré a ginyar, si Deu ho vol! Jo a-les-hores me'n venc ab aquella pessa de roba, i la presenta vossa mercé an el Rey i hu veurem si Na Biatriu ni Na Bet serán capaços de presentar nes que s'hi acost de cent llegos. Vaja, senyoreteta! estiga segura de que guanyarem s'acció.

—Beneida s'hora que't vatx prendre per criada! se va esclamar N'Elieoreteta, com hagué sentit tot aquell sementer de Na Trec-a-trec, i li va dir a l'acte:

—Molt m'agrada tot aqueix pla teu, jo estimadeta des meu cor i de sa meua ánima! Per part meua pots partir, en voler; i ja veure si'l ginyes a mon pare que't don a quella pessa de roba tan preciosa!

—No res idó, diu Na Trec-a-trec, ara meteix m'hi espitx més que de pressa. ¿Ab Deu siau, senyoreteta meua, estimadeta des meu cor i de sa meua ánima!

I Na Trec-a-trec ja va esser partida de d'allà com una falsa de ses més falagueres. Ja vos ho assegur que se'n hi anava ben atacada, com un estel.

Ab una exhalació va esser a sa torre des Vey-Orquès, i allà totes ses coses de dins sa saleta, sa cambreta, sa cuyneta i es rebostet, totes enrevoltades per ella i jbones besades i ferrades p'es coll! i totes li demanaven de N'Elieoreteta.

—Está ben bona, deya Na Trec-a-trec, i vos comana molt a totes fins que rigueu.

I totes aquelles coses ¡venguen riayes i més riayes! que cuydaven a esclatar de tant de riure, i no s'aturaven de demanar a Na Trec-a-trec:

—¿I ¿que ja es casada N'Elieoreteta ab En Bernadet?

—No encara, diu Na Trec-a-trec; pero aposta som venguda jo aquí per que's puga casar prest. Totes voltros e-hi poreu ajudar.

—Diguès, idó, que hem de fer! diguehu aviat, ben aviat! que hu farem més que depressa! deyen cridant totes aquelles coses de dins sa saleta, sa cambreta, sa cuyneta i es rebostet.

—Lo primer de tot, diu Na Trec-a-trec, hem d'aglapir una gallineta ben grasseta per fer un brouet sa cosa més saborosa qu'haja tastat negú may.

Demunt es fogons alts e-hi havia uns estenayons penjats que digueren:

—¿Voleu que hi vaja jo a veure si n'aplec cap de gallineta així dins es corral des Vey-Orquès?

—Ja hi hauries d'esser diu Na Trec-a-trec. I mira! no mos dugues cap canyis, vuy dir, cap gallina que només tenga sa pell i ets ossos! L'has de triar de bones carns i vey, perque ja's sap: gallina vey fa bon brou.

—No tengues ansil diuen ets estenayons, ja triaré jo sa millor de sa guarda!

I ja han pres es vol ets estenayons, i jcap an es corral des Vey Orquès! i varen esser tan el dianxa que m'apleguen sa gallina més grossa i més véya de totes, i jcap a sa torre!

I heu de creure i pensar i creure que totes aquelles coses s'hi aborden, i a's temps de dir un Pare-nostro ja li varen haver torçut es coll i plomada, i zás! tot d'una dins s'olla de demunt es fogons i ab una bona focateria devall. La fan coure un parey d'hores, i vos assegur que sortí un brou que ets angels e-hi cantaven i que parlava de saborós qu'era.

I ¿que fa Na Trec-a-trec? Umpl una escudelletta ben gran d'aquell brou i s'embolica una cadenota, i ja es partida cap a ca's Vey Orquès, trec-a-trec per demunt sa teulada, trec-a-trec per devall es bufet!

JORDI DES REÓS

(Seguirá.)

I ara escoltau

EN VERA-VEU

C.

Vida socialista

Escándol a Bilbao.—Es socialistes pintats per ells meteixos.—Odi revolucionari.—Comentari massa real.

Es socialistes de Bilbao, com ets altres de per tot, resulten molt escandalosos, molt injuriosos, molt revolucionaris. Es la pura veritat.

Antany, p'es novembre, com sabeu, sa conjunció de republicans i socialistes de s'Ajuntament de Bilbao va perdre venturosament sa majoria, després d'haver feta obra destructora, obra vertaderament ruïnosa per la ciutat. ¿Ab voleu unes quantes proves d'aquesta gestió ignominiosa? Bo es copiarne algunes per conèixer qui son es socialistes (i també es republicans.)

«S'Ajuntament mantén més de 1.300 empleats, dels quals les SET OCTAVES PARTS no son de Bilbao; i gasta en jornals sa grossa quantitat de 2.250.000 pessetes, amb un presupuest d'entrades de sols 6.265.344».

¿Que tal? Ja poreu comprendre lo que volen dir aqueixes tres cifres en favor des socialistes: una ignominia. Idó, ara veyau sa conseqüència que, d'aquí sa treu:

«Axi s'esplica es per que sa plaga d'obrers socialistes i republicans que mos han posats es nostros administradors, costi a cada habitant de Bilbao 67 pessetes, quant a Madrid sols ne costa 24, a Barcelona 23 i a Valencia 15».

I encara més; encara poreu veure un detall arxi-democràtic.

«Per suprimir s'impost des vins i aigordents, que, lluny d'esser articles de primera necessitat, son dolents per sa salut, i per desgravar especies per per valor de 720.550'12 pessetes, s'aumenten ses quotes: 1.º, an es comerciants é industrials, en pess: 612.000; 2.º, an es propietaris, en pessetes 766.500; 3.º, an es llogaters, en pessetes 80.000; i aixó sense perjudici de fer un repartiment de pessetes 490.000.»

Ah idó?... I ademés ¿sabeu quines tristes conseqüències ha duytes aquesta mala administració? Copiem, qu'es saborós:

«Am ses passions de partit i revoltes llamentables (sa conjunció republicana socialista) han feta desaparèixer sa tranquilidat de la gent, fan fugir es capital; i a's meteix temps que ha reduides ses venudes des comerciant i de s'industrial, i ses rendes des propietari, disminueix es trebay, qu'es de lo que viu s'element obrer, tan digne de compassió.—Se quexen de que no hi ha feyna. Empero ¿com n'hi ha d'haver? si republicans i socialistes no pensen més que en carregar ses contribucions i ets impostos de totes castes damunt sa propietat. ¿Qui es capaç d'invertir ets estalvis o es capital en construccions, tenguent Ajuntaments qui tan a l'uy duen es propietari, quant a dues passes hi ha municipis que li donen la mar de felicitats i ventatges i li lleven gravámens? ¿Qui gosará posar es capital en negociis, am sa intranquilidat de tantes vagues i am so pervenir amenassador de contribucions sobergues?»

Aixó es sa protesta enérgica de sa gent honrada de Bilbao; aixó es escrit de quexa tota Bilbao contra una grapada de sectaris, qui no passen de dos mil; els quals, per questió d'un augment de dues hores de trebay que se proposa per alguns d'ets obrers municipals, desde es Carnaval estan moguent un renouer de cent mil dimonis.

Idó bé.

¿Trobau que no es esser males ànimes, després de mostrar sa filassa, després de provar se seua incultura, després esser caiguts deixant una péssima administració, protestar i bramar contra una proposició d'un retgidor anti-conjunciionista, de la dreta per tant, que té per objecte substituir es trebay de 8 hores p'es de 10? S'implantació des trebay de 8 hores, acordada l'any 1906 per sa majoria esquerrana, no havia de de dur gasts, no havia de fer quebrar s'Ajuntament: aixó hu juraven es socialistes, quant iniciaren s'idea. ¿Es aixó lo qu'ha succeít? Cal! Al contrari, es gastos se multiplicaren de manera alarmant i es servicis, per altra banda, quedaren ben desatesos. ¿Quina planxa p'es socialistes! ¿Quina vergonya! Per aixó ara un de la dreta des municipi de Bilbao creu necessari, i hu prova am raons i datos oficials, que, si s'han de fer grosses economies, s'ha de suprimir sa jornada de 8 hores i s'ha de restablir sa de 10, qu'es sa corrent a sa majoria de municipis de ses nacions. Aqueixa opinió, com deym, la sostén tota sa ciutat de Bilbao.

Ara bé, tornem preguntar: ¿Trobau qu'una minoria de socialistes y republicans ha de insultar un tal retgidor, en es carrer i a sa taverna, dins sa societat radical i en es mitin, damunt es periódichs i dins sa meteixa Casa de s'Ajuntament, després d'haver dexat un deute, un déficit de 300.000 pessetes? ¿Trobau qu'una minoria de tan mals antecedents, ha de publicar, com publica, una fuya injuriosa p'es retgidors qui no son de sa seua corda, una fuya que diu an ets empleats majors «gent sensa educació ni vergonya», que tracta de lladres

es qui a Bilbao tenen fàbriques, que insulta sa majoria obrera com-e culpable des delictes de no pensar com es socialistes, que deshonra ses institucions armades, diguent d'elles que no tenen més missió que perseguir ets obrers organitzats? ¿Trobau qu'uns conjunciionistes de tan mala pécora han de dir llavor que sa majoria actual des municipi, qu'es la dreta, ne du altra idea més que aumentar es pobres dins sa rassa vasca? ¿Trobau qu'una conjunció que desde es matx de l'any 1906 fins es novembre de l'any 1911 ha aplicat una de ses més grosses tarifes que's coneixen a Espanya damunt sa propietat, damunt s'industria i damunt es comerç, ara ha de bramar tan destrempada, com brama ja fa més de dues setmanes? Trobau qu'un retgidor socialista de péssima fama com En Perezagua ha de desafiar es contraris per que liprovin que destituís cap empleyat, quant ell presidia sa Comissió de govern, essent axi que va engegar una mala fi d'obrers municipals qui no eren des sen credo, per colocalhi obrers a centenars, tots amichs seus? ¿Trobau qu'un socialista com En Núñez ha de dir que, si durant sa derrera raga ets obrers municipals trebayaren, i hi va haver llum i netedat pública an es carrers, no respón de qu'una altra vegada sia així, no'n respón, si una altra vegada ets obrers perden tot respecte a ses lleys? ¿Trobau, per últim, qu'un socialista com en Solinis ha de fer, en tò serio, sa terrible amassada de que, si se aprova s'augment de dues hores de trebay p'ets obrers municipals qui en trebayaven vuyt; SA SANC CORRERÁ P'ES CARRERS DE BILBAO.

¿Lo que son es socialistes!... No m'ho diguen, que basten ells meteixos per pintarse tals com son...

I encara n'hi ha qui los creuen, qui los segueixen, qui los alaben, qui los justifiquen. ¿Sabeu que hu son de poques ses coses en que poren tenir justificació.!

Ah! no es aixó lo més trist... Lo més trist es pensar que hi ha En Lerroux qui té automòvil i palaus i milions, mentres es seus redimts i emancipats se podreixen dins sa presó o cauen en terra morts a tay d'espera... Lo més trist es pensar que hi ha Perezaguas qui fan s'heroisme de vendre vi i copes an es taurell de sa seua taverna i de tenir bones cases a Toledo, mentres es pobres obrers, cara de canó, derramen se sanc p'es carrers, sense defensa ni ajuda, aquesta sanc de que parla En Solinis... Lo més trist es pensar que hi ha Emilians Iglesias qui tramen es pla de revolució dins es lliit, mentres es proletaris de sa Casa des Poble son farits de bala... Lo més trist es pensar que s'obrer socialista demana per un vent més jornal perque no li basta per viure, sinó qu'ha de menjar una mica de pa axut, mentres que per un altre vent en Pau Iglesias li xucla bones subvencions com-e Diputat a Corts, com-e representant an es Congrés Socialista de Copenhague, com-e víctima de s'odi canalejista, com-e turista qui corre en defensa de s'obrer (!) per França i Portugal...

¿Oh quina llástima fa sa ceguera de ses víctimes des Socialisme, sa ceguera de tantes víctimes des caps pares socialistes.!

D.

Cristianisme i Socialisme

Devers Nadal an ets Obrers Catòlics d'Inca hi va haver una vel·lada aont parlaren diferents oradors, entre altres, es nostro bon amic Mn. Juan Quetgles, avuy M. I. Sr. Canonge de sa nostra Seu, que digué que lo poc bo que puga tenir es socialisme, es copiat i pres des Catolicisme. Idó bé, e-hi va haver, entre es qui escoltaven, un tal Antoni Truyol, que's diu

socialista, que demanà la paraula per rectificar lo que ets oradors havien dit. El Sr. Bal·le, que presidia, feu avinent an En Truyol que allà no era llavò cap lloc indicat per discutir; i es Director des nostre bon confrare *Ca-Nostra*, que hi era present, oferí aqueix periòdic a dit Truyol per discutir lo que volgués. En Truyol e-hi envià un ratx de barbaritats, que li va rebatre es meteix periòdic *Ca-Nostra*, i llavo dia 13 de janer En Revenjoli li donà un encals, defiantlo an En Truyol a discutir tot quant volgués, comensant p'és Socialisme. I ¿que va fer En Truyol? Se va posar boca closa, i no ha tornat piular pus. Pero es el cas que a mi ses dents me'n pruen d'aixo des socialisme; i suposat qu'En Truyol no ha volgut tenir s'arrap ab En Revenjoli, ara surt jo, En Vera-Veu, a banyarli es nas de saliva sobre socialisme. Vaja, ido, mestre Antoni Truyol, parau! que per vos va es es ventim.

«Contradicció»

Es una cosa molt estranya duptar o negar, en serio, que sa part bona i raonable, sa part equitativa i practica de ses doctrines socialistes, la admeti com-e propia es Cristianisme, i fins i tot que la pugà reivindicar com-e presa de ses seues ensenyances i des seu esperit. Sols qui estiga dominat de prejudicis i odis pot duptar-ho o negarho.

Com es un topic massa predicat aqueix de sa contradicció irreconciliable entre sa doctrina sobre sa questió obrera esposada p'és socialistes i es principis fonamentals de sa Relligió cristiana, provarem aquí de refutarla am dues senzilles proves, am dos arguments clarissims. Per més agradar an es socialistes, transcriurem cites dels autors seus o dels més acostats a ells. Clar que no suscrivim s'error que contenen aqueixes cites, empero si lo que tenen de bo per comprovarnos sa nostra tesis. Com també advertim que, quant fassem comparansa entre es Cristianisme i es Socialisme, no donarem una demostració ulterior de ses diferencies radicals que hi ha entre ells, fins i tot en aquells punts en que afirmam sa seua conformitat o coincidencia; que ja's sap que quant passam des Socialisme an es Cristianisme, un coneix tant bé sa diferencia com si passàs d'una atmósfera a una altra atmósfera distinta.

a. Prova d'autoritat

1.—«Que diu En Brunetièr»

S'origen evangèlic de ses més hermoses idees, encara que desfigurades, des Socialisme, es estat es tema de freqüents estudis. Un incredul, ara convertit, En Ferrán Brumetièr, responia públicament l'any 1905 an En Georges Renard, dient: «En sa meteixa mida am que's Socialisme es sa fervorosa simpatia p'ets humils; en la meteixa mida am que trabaya per minvar sa desigualtat de ses condicions humanes; en sa meteixa mida am que's seu ideal es un ideal de justícia que s'ha de cumplir damunt la terra,—m'atrevesc a dir que l'Evangeli n'está ple d'aqueixes idees... En prova d'axo, digaume, veyam, si es socialisme, entés d'aqueixa manera, ha posades rels fondes; digaume si s'es desarrallat fora des camp cristià. No, no s'hi es desarrallat; únicament ha arrelat dins ferrer abans sembrat o renovat pe' s'esperit de l'Evangeli. S'antiguedat grega-llatina, sa xina, ses civilisacions musulmanes han sufrides revolucions socials; pero no han conegut ni coneixen es Socialisme. Aquestes societats han lluytat per posseir s'autoritat de govern i es bens, pero no han criats socialistes. ¿I sabeu sa raó? Es molt senzilla: consisteix en que ses

idees de llibertat, de igualtat i de fraternitat, que son, diguemho axí, sa base moral de tot Socialisme, no son nades a la vida més que dins i amb so Cristianisme.»

2.—En Laveleye.

En Laveleye, gens sospitós, diu dins sa seua obra «Socialisme Contemporain» (pág. 137): «Tot quant han trabayat i trabayen per aixecar ets obrers i suavisar sa sort des necessitats, está conforme am ses doctrines de Cristo; de manera que es Socialisme, en sa seua tendència general i mentres aspiri, segons la fórmula sansimoniana, a millorar sa condició moral, intelectual i material des major nombre, camina evidentement inspirat p'és Cristianisme.»

3.—Es farsant d'En Clemenceau

Mr. Clemenceau, aqueix mestre de farsanteria francés, va dir a una de ses tant ben pagades conferencies, donades l'any 1910 a Bones Ayres: «He de regonèixer am sinceritat i admetre ses ventatges que es cristianisme du a la Democracia social; no seré jo qui li negaré tot quant li devem, perque lo bo que té no es estrany an es Socialisme.»

4.—N'Emile Faguet

Emili Faguet, l'autor de «Le Socialisme en 1907» (Paris, S. F. d' I. et de L.) ha escrit: «S'igualtat es un ideal excel·lent quant se deriva, no de s'idea de justícia, sino de s'idea de sa caritat cristiana; se funda en un sentiment piados i exacte: el desprendiment dels bens de la terra, sa convicció de que s'ambició de riqueses fa ets homos desgraciats. Es Cristianisme may es estat doctrina socialista; pero es estat, p'és seu esperit fraternal, es més actiu ferment de socialisme.»

5.—En Leroy-Beaulieu

En Leroy Beaulieu, qui sol esser sempre imparcial, deya a una célebre conferencia: «Entre aqueixes dos sistemes doctrinals (Cristianisme i Socialisme) hi ha moltes afinidats, si bé no es gaire fácil demostrarles. Empero creim tenir dret a sostenir, així com e-hu hem dit de sa Democracia social, que ses rels més fondes des Socialisme se troben dins sa fe cristiana, se troben dins sa meteixa base d'aquesta, dins l'Evangeli, i si cavam més, dins la Biblia i els Profetes del poble hebreu.»

6.—«Que deya En Cabet»

Era es meteix Cabet, es gran caporal des socialistes francesos (1788-1856), qui deya que, «si es Cristianisme hagués interpretat i aplicat bé s'esperit de Cristo, si hagués ben conegut i practicat... aqueix Cristianisme, am sa seua moral, sa seua filosofia i es seus manaments, bastaria per establir una organització social i política perfecta, per alliberar ets homos de ses miserias que'ls engrunen i per assegurarlos sa felicitat demunt la terra, sense que ningú pogués refuar el nom de cristià.»

7.—Paraules d'un revolucionari

Un revolucionari alemany, En Rudolf Todt, escriu: «Si esceptuam es casos en que se declara ateu, es Socialisme no pot esser combatut desde es punt de vista cristià, perque ses teories que professa, no sols están conformes am ses ensenyances del Nou Testament, sino que conté veritats evangèliques... Qui vulga estudiar i comprendre sa questió social i contribuir a resoldrela, que tenga a l'esquerra obres d'economia política, a la dreta llibres de Socialisme científich i devant ell el Nou Testament.»

8.—«Sabeu que diu En Bouglé»

També un professor de sociologia, tan imparcial i poc afectat de catòlics, M. Bouglé, ha parlat en favor nostre, sense pensarho tal volta, dient l'any 1905 damunt la «Revue

bleue» de 15 de juny lo que transcrivim. Després de preguntarse si es possible girar es Cristianisme contra s'igualtat económica, política i civil, escriu: «Hem de regonèixer que en tota sa llarga successió de s'història i contra tots ets instins conservadors, ets instins revolucionaris s'han pogut alimentar de ses fonts cristianes, freguent arguments per justificar ses diverses reivindicacions de s'igualitarisme.» I se pregunta altra volta: «Pero en aquest cas ¿es ver que, quant noltros reclamam sa triple igualtat jurídica, política i económica, no feim sino deduir i treure ses conseqüencies des principis qu'ha establerts es Cristianisme? ¿Es ver, sobre tot, que, maldement volguésem provarho, mos seria impossible es vincular tals reivindicacions a uns altres principis?» I ell meteix se respòn: «Debades voldriem demostrar que sa nostra ànfora está buida o que l'hem omplida de vi novell, perque mos dirien a la cara, i am raó, que s'aroma des primer vi es més autèntic, es com imborrable, i que aqueix primer vi continúa embriagantnos i agradantnos per la virtut i forsa d'un altre.»

9.—«Cristo socialista»

Ademés, i quin utopista no ha procurat defensar es seus mesquins sistemes am sa bandera de l'Evangeli de Cristo? Ets doctors socialistes de ben diferents matissos se declaren afiliats seus. ¿Qui no sap que a Cristo l'han proclamat alguns ni més ni manco que «reformador social?»

—¿En quines coses i com e-hu es? Ses opinions varien sobre això. Ets escriptors revolucionaris de l'any 1848, Meunier, Villegardelle, Considerant, veuen dins l'Evangeli i dins es Cristianisme primitiu socialisme pur: sa negació de sa propietat i s'elogi des comunisme. En Renan diu de Jesús: «Desde cert punt de vista, Jesús era un radical, perque no professava cap idea de govern civil, el qual li semblava un abús...; sa seua idea del mon era socialista amb uns matissos galileus. Es seu somi va esser una gran revolució social per medi de la qual se llivellarien ses gerarquies i seria abatuda tota autoritat.»

I ¿que significa aqueix fet innegable, això es, que molts de socialistes, principalment belgues i alemanys, prenen Cristo per un company de fatigues, i prenen seguir ses doctrines de Cristo i s'avanen d'imitar ets seus exemples en ses seues lluytes contra ses classes riques? ¿Que volen dir ets socialistes de Bruseles quant a sa sala de sa *Casa del Poble*, més honrada i digne que ses nostres «Casas del Pueblo», posen s'imatge de Jesucrist en lloc de preferencia entre ses des grans cap-pares des Socialisme? ¿Que vol dir tot això, sino que Cristo, i amb Ell es Cristianisme sosté moltes reivindicacions des Socialisme?

b. Prova de comparansa.

¿Es possible senyalar es punts en que s'avenen es Cristianisme i es Socialisme? Sens dupte; encara que es per demés dir que lo des Socialisme que deim que s'avé amb so Cristianisme, es una pura màscara, una caricatura malfeta d'aqueix...

1.—Millorar sa situació económica

Es una aspiració de ses més grosses des Socialisme es millorar sa situació económica,—no discutim ara per quin medi o camí—de ses multituds, de ses classes qu'ell anomena *deshereitades*. Idò aqueix interés, aquesta amor, aquesta aspiració que dins es Socialisme resulta una antinomia, un contrasentit, ¿es per ventura estranya an es principis cristians? ¿está amb oposició am l'Evangeli? Segurament que no. ¿Quant es Cristianisme ha oblidat aquesta mis-

sió social? Veyam, que mos citin es socialistes una època en que l'Esglesia se sia desentesa d'aquesta missió seua en la terra, una època en que no haja trebayat per bé de sa dena, de s'esclau i des fíy de s'esclau, per bé des barbre, per bé de s'ignorant, per bé de s'obrer, per bé des pobre? per bé des catiu, per bé des poble. ¿Per ventura no ha dit es meteix Frederich Engels, es gran pare des socialistes, referintse an es temps de sa Revolució francesa, que «s'antagonisme entre sa riquesa i sa pobresa, en lloc de resoldre-se en benestar general, se va marcar més, se va accentuar més quant varen desaparèixer ses corporacions i privilegis que dividien i ets establiments piadosos de l'Esglesia que disminuïen aquest antagonisme?»

2.—Sobirania des poble

Es Socialisme vol sa sobirania des poble. Idò aquesta sobirania—encara que facilment doni lloc a sofismes i equivocacions perilloses,—en lloc d'estar en contradicció absoluta amb so Cristianisme, al contrari, l'han admesa, desde fa molt de temps, ses Esglesies cristianes, tant sa Catòlica com ses protestants. No ha estada estranya a s'Edat Mitja, i ha merescut s'aprovació des primer doctor de l'Esglesia, Sant Tomás. Com tampoc es estada estranya a Pio VII ni a Pio IX ni a Lleó XIII, els quals han dit que se poren realisar moltes reformes democràtiques sense contradir sa Relligió ni ses tradicions cristianes; ben al contrari, poren i deuen realisar-se am s'ajuda i bax de s'inspiració de sa Relligió i des Cristianisme. Per això es que s'escola catòlica regoneix que avuy, de fet, qui comanda, es es poble; si es poble vol, amb ell s'ha de contar p'és bon govern de ses nacions, i en favor d'ell s'ha de trebayar per que estiga ben encaminat envers sa vida sana i recta, envers es bon govern i envers sa pau.

Secció local

A ses civades los comensa a pegar rovey, y a qualque blat també. Deu vulgu que tal malaltia no prengui forsa. A ses faveres, devers les deu los agafa sòn, y no los espassa fins posta de sol. Deu sap lo que convé.

Els ametlers casi tots han florit y pareix que s'han aturades moltes de mel·les. Deu mos alliber de qualque gelada o fredorada tardana. Amèn.

S'altra setmana tenguèrem el gust d'estrenyer sa mà a D. Adalbert Alonso de Ilesa, enginyer agronom des *Centres d'Estacions Experimentals de femades* de Madrid. Després de passar sa vetllada conversant amb ell, l'acompanyarem a la fonda Muntaner aont s'estatjava. Mos digué que fa contes venir per s'octubre a darmos algunas conferencies. Es estat bastants d'any per Bèlgica, Alemania, Austria, Inglaterra, França i Suïssa; i no es que tan sols s'hi passetjás, per lo quant e-hi dava conferencies.

Si no mos enganam, sa primavera ja la tenim a ses portes. Aubons, espàrechs i romaguers ja guapten; i ses figueres que ja son partides, y ceps que ja hem vists, que mostren es reims, molt tendres, pero los mostren. E-hi ha que tenir en comte que l'any passat per Sant Jusep, res de lo més amunt dit, estava tan envant com está avuy meteix.

Els sermons coremals van de bo a millor, y sobre tot dona consol es veure que cada dia a missa primera, tant a la Parroquia com en'es *Convent* pareix una comunió general, tants son es qui desitgen seguir es conseys del Papa.